

Rozbor díla: Karel Čapek – R.U.R.

Umělecký text

Analýza uměleckého textu

- Literární druh – drama
- Literární forma – drama
- Literární žánr – tragédie
- Téma díla – nečekaný vzestup umělé inteligence (robotů)
- Motivy díla – odcizení, technologie, zkáza lidstva, otroctví, válka, hrdinství, revoluce
- Časoprostor – blízká budoucnost, Rossumův ostrov
- Zasazení výňatku do kontextu díla – **děj:**

Začátek

Helena připlouvá na Rossumův ostrov reprezentovat názory Ligy humanity. V Dominově kanceláři nepoznává, kdo je člověk a kdo Robot. Zaměstnanci R.U.R. jí vysvětlují, jak moc jsou Roboti pro lidstvo prospěšní, zároveň se dozvídá, že Roboti nemají city ani emoce.

1/3 (první třetina)

Slaví se přesně deset let od příjezdu Heleny na ostrov. Na ostrov už týden nedorazila žádná loď, v posledních novinách se oznamuje, že se lidem přestaly rodit děti. Roboti začali být pravidelně nasazováni do válečných konfliktů. Konečně připlouvá loď, jediným nákladem jsou ale letáky vyzývající Roboty k vyvraždění lidí. Helena omylem spálí spisy uchováující tajemství výroby Robotů.

Polovina

Helena dostává k výročí bojovou loď Ultimus. Připlouvá na ostrov a oznamuje, že revolta Robotů skončila – obyvatelé ostrova si myslí, že ve prospěch lidstva. Jakmile se zaměstnanci dozví pravdu, je už pozdě – Ultimus je obsazen Roboty a celá továrna obklíčena. Po marné snaze zachránit se jsou všichni lidé s výjimkou Alquista (který jediný pracuje rukama) povražděni.

3/3 (třetí třetina)

Roboti se začínají postupem času opotřebovávat a umírat. Snaží se znovu nalézt návod ke své vlastní výrobě, ten ale Helena spálila. Metodu výroby se objevit ani vymyslet nepodaří. Alquist je donucen provést experiment na Robotovi.

Konec

K experimentu je vybrán Robot Primus, místo něj se ale chce obětovat Robotka Helena, Primus by naopak volil raději vlastní smrt než smrt Heleny. Mezi Helenou a Primusem vzniká skutečné citové pouto, Alquist je proto nechává oba naživu. Získává novou naději, že lidstvo nevyhyne.

- Kompoziční výstavba – chronologická, 3 dějství s rozestupy několika let
- Vypravěč – repliky postav
- Charakteristika postav
 - **Helena Gloryová:** dcera prezidenta, původně přijíždí na ostrov jakožto členka Ligy humanity bojovat za práva Robotů. Manželka Harryho Domina. Ztělesnění ženskosti a citlivého chování.
 - **Harry Domin:** centrální ředitel R.U.R., věří, že Roboti osvobodí člověka od práce. K ostatním je arogantní a tvrdohlavý, má svou vlastní pravdu a zastává útočné postoje.
 - **Alquist:** jako jediný na ostrově pracuje rukama, své práce se odmítá vzdát. Zastává konzervativní názory, nedůvěřuje novým myšlenkám a nápadům. Jediný člověk, kterého Roboti ušetří.
 - **Helena a Primus:** dva Roboti, kteří znovuobjeví své city a zamilují se do sebe
 - **Dr. Gall:** přednosta fyziologického a výzkumného oddělení R.U.R.
 - **Ing. Fabry:** generální technický ředitel R.U.R.
 - **Radius:** vůdce Robotů. Jeho vůdcovské schopnosti a schopnosti manipulace jsou neuvěřitelné a jeho odhodlání dosáhnout práv Robotů je nezastavitelné. Primus je také velmi inteligentní a jeho myšlenky jsou pro lidi nepochopitelné.
- Jazykové prostředky – metafory, symboly
- Typy promluv – přímá řeč, scénické poznámky
- Tropý a figury – symboly, **podle ukázky**

Literárně-historický kontext

- Zařazení autora do literární(ho)
 - období – 1. polovina 20. století
 - skupiny – samostatný
 - směru – pragmatismus
- Další díla od autora – *Válka s mloky*, *R.U.R.*, *Matka*
- Další podobní představitelé
 - **Franz Kafka** – *Proces*
 - **George Orwell** – *1984*
 - **Jaroslav Hašek** – *Osudy d. v. Švejka za 1. sv. v.*